

Suomen Antidopingtoimikunta
ADT ry

LAJILIITTOJEN ANTIDOPINGOHJELMIEN

KRITEERISTÖ

Dopingin käyttö urheilussa heijastuu koko liikuntakulttuuriin ja urheilun imagoon. Antidopingtoiminnan tärkein tehtävä on vaikuttaa koulutuksen ja viestinnän avulla siihen, että urheilijat asennoituvat kielteisesti dopingiin ja sen käyttöön sekä muuhun reilun pelin sääntöjä rikkovaan toimintaan. Kaikkien urheilun toimijoiden tulee yhdessä viedä puhtaan urheilun viestiä eteenpäin. Jokainen lajiliitossa toimiva voi omalta osaltaan edistää puhdasta urheilua ja eettisesti kestäväää toimintaa.

Lajiliitto vaikuttaa pitkälti siihen, millainen arvo-pohja urheiluseuroissa ja sitä kautta urheilijoiden keskuudessa rakentuu ja millaisia valintoja tulevaisuuden huippu-urheilijat kasvavat tekemään. Urheilijoiden ja muiden urheilutoimijoiden sitouttaminen antidopingsäännöstöihin on tärkeää. Antidopingtoiminnassa jokaisen toimijan tulee tuntea niin oikeutensa kuin vastuunsa.

Suomen antidopingsäännöstö 2015 velvoittaa lajiliitot toimimaan aktiivisesti antidopingtyön puolesta ja viestimään urheilijoille heitä koskevista velvoitteista. Antidopingsäännösten veloitteet lajiliitoille on otettu huomioon tätä kriteeristöä laadittaessa.

Lajiliittojen tulee tehdä antidopingohjelmat, joita niiden tulee toiminnassaan toteuttaa, arvioida sekä tarvittaessa päivittää. Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi tulosperusteisen määrärahan jakamisen

yhteydessä yhdessä ADT:n kanssa ohjelmat ja niiden toteuttamisen. Dopingrikkomuksen sattua minis-teriö voi vaatia liittoa toimittamaan ohjelman, arvioi-nin ja selvityksen tarkistaakseen liiton antidopingtoi-minnan toteuttamisen tehokkuuden ja laajuuden.

Lajiliiton tekemä antidopingtyö ja sen seuranta määritellään kunkin liiton omassa antidoping-ohjelmassa. Ohjelman tulee lähteä liiton arvoista, visiosta ja missiosta sekä strategisista valinnoista. Hyvä antidopingohjelma kunnioittaa liikunnan ja urheilun yhteisiä eettisiä periaatteita (Reilu Peli).

Tämän ohjeiston tarkoitus on auttaa lajiliittoja suunnittelemaan ja toteuttamaan antidoping-ohjelmiaan mahdollisimman tehokkaasti ja ottaen huomioon oman lajinsa erityispiirteet. Ohjeistossa on neuvoja muun muassa antidopingkoulutuksen ja -viestinnän toteuttamisesta sekä dopingvalvonnan tukemisesta lajiliitoissa.

SÄÄNNÖSTÖ

Maailman antidopingsäännöstö 2015 velvoittaa urheilijoita, urheilijoiden tukihenkilöitä ja lajiliittoja sitoutumaan antidopingtoimintaan ja tukemaan sitä omilla toimillaan, kuten tehokkaalla koulutuksella ja viestinnällä.

Suomen antidopingsäännöstö noudattaa Maailman antidopingsäännösten määräyksiä. Sen piiriin kuuluvat Suomessa rekisteröidyt urheilujärjestöt ja muut yhteisöt, jotka säännöissään tai ADT:n kanssa erikseen solmimallaan sopimuksella ovat sitoutuneet noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä sekä niiden jäsenet ja kilpailutoimintaan osallistuvat urheilijat ja heidän tukihenkilönsä. Sitoutuminen Suomen antidopingsäännöstöön määritellään tarkemmin säännösten kohdassa 1.

Kaikki urheilijat ja kaikki urheilun piirissä toimivat urheilijan tukihenkilöt ovat velvollisia noudattamaan kansallista antidopingsäännöstöä (Suomen antidopingsäännöstö), lajikohtaisia antidopingsäännöstöjä (kansallisten ja kansainvälisten lajiliittojen säännöt) sekä olympiakilpailuihin liittyen Kansainvälisen Olympiakomitean (KOK) antidopingsäännöstöjä ja paralympiakilpailuihin liittyen Kansainvälisen Paralympiakomitean (IPC) antidopingsäännöstöjä. Urheilijat ja urheilun piirissä toimivat urheilijan tukihenkilöt ovat velvollisia tuntemaan yleisesti urheilussa ja omassa lajissaan sovellettavat voimassa olevat antidopingsäännöt, sitoutumaan niihin sekä tunnustamaan Suomen antidopingsäännösten mukaisen ADT:n tulosten käsittelytoimivallan ehtona osallistumiselleen urheilutoimintaan. Urheilijoiden tukihenkilöillä tarkoitetaan esimerkiksi valmentajia, ohjaajia, managereita, joukkueen jäseniä, virkailijoita, lääketieteellisiä asiantuntijoita ja lääkintähenkilöstön jäseniä.

Lajiliiton tulee kirjata yhdistysrekisteriviranomaisen hyväksymiin (toiminta)sääntöihinsä, kilpailusääntöihinsä sekä antidopingohjelmaansa:

”Lajiliitto X sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevaa Suomen antidopingsäännöstöä.”

Lajiliitto kirjaa kunkin urheilijan lisenssipäätöksen tai muuhun vastaavaan edustus-oikeuden edellytyksenä olevaan asiakirjaan määräyksen, jonka mukaan urheilija sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevaa Suomen antidopingsäännöstöä. Sopimukseen tulee kirjata velvoite toimia yhteistyössä antidopingorganisaation kanssa dopingrikkomusten selvittämisessä. Suositeltavaa on, että lisenssijärjestelmä varmistaa, että urheilijat ovat keskeytykseltä dopingtestauksen piirissä. Heidän on kuitenkin kuuluttava dopingvalvonnan piiriin vähintään kolme (3) kuukautta ennen osallistumisoikeutta lajiin alaisiin kansallisiin urheilutapahtumiin. Suositeltavaa on, että lisenssijärjestelmän lisäksi lajiliitolla on antidopingsopimus, joka on voimassa, kunnes urheilija sen erikseen irtisanoo ja joka sitouttaa sen allekirjoittajan antidopingsäännösten ja siten myös dopingvalvonnan piiriin sekä lajiliiton kurinpitosäätöihin myös silloin, kun urheilijalla ei ole voimassaolevaa lisenssiä.

Kaikkien kansallisten lajiliittojen on myös raportoitava ADT:lle ja omalle kansainväliselle lajiliitolle kaikista tiedoista, jotka viittaavat dopingrikkomukseen tai liittyvät siihen. Kansallisten lajiliittojen on tehtävä yhteistyötä minkä tahansa antidopingorganisaation tekemissä tutkimuksissa, joihin kyseisellä antidopingorganisaatiolla on valtuudet.

Lajiliiton kurinpitosääntöjen tulee kattaa antidopingsäännösten lajiliitoille asettamat velvoitteet, kuten dopingrikkomusten antidopingsäännösten mukainen käsittely. Lisäksi kurinpitosääntöjen tulee sisältää muihin dopingia edistäviin toimiin tai muutoin antidopingsasioihin liittyvät kurinpitomenettelyt. Tällaisia ovat esimerkiksi urheilijoiden, urheilijan tukihenkilöiden tai muiden kurinpitosääntöjä

koskevien henkilöiden uhkaava ja epäasiallinen käyttäytyminen dopingtestihenkilöstöä kohtaan tai kieltäytyminen yhteistyöstä antidopingorganisaation suorittaessa dopingrikkomuksen tutkintaa. Lisäksi lajiin kurinpitosäännöissä tulee olla maininta, joka estää urheilijan tukihenkilöä, joka ilman hyväksyttävää syytä käyttää kiellettyä ainetta tai kiellettyä menetelmää, olemasta yhteistyössä ADT:n tai kansallisen lajiin toimivallan piiriin kuuluvan urheilijan kanssa.

Lajiliitto voi kirjata dopingpykälän ja antidopingohjelman myös sponsorisopimuksiinsa. Mahdollisen dopingrikkomuksen tapahtuessa lajiliitto voi pyytää ADT:lta antidopingohjelmansa puolueetonta arviointia. Näin liitto pystyy osoittamaan vastuullisen antidopingtoimintansa niin julkisille rahoittajille ja sponsoreille kuin medialle. Vastuullinen, avoin ja aktiivinen antidopingtoiminta myös vaikuttaa sekä urheilijoiden ja heidän tukihenkilöidensä tekoihin että koko lajin maineeseen.

SÄÄNNÖSTÖ:

- Lajiliitto on sitoutunut Suomen antidopingsäännösten ja liiton kurinpitosäännöt kattavat antidopingsäännösten.
- Urheilijoiden lisenssijärjestelmät kattavat antidopingsäännösten vaatimat asiat ja lisäksi urheilijoilla on erilliset antidopingsopimukset.
- Lajiliitto tiedottaa ja kouluttaa urheilijoiden tukihenkilöitä antidopingsäännöistä.

KOULUTUS

Koulutuksen tavoitteena on lisätä eri kohderyhmien antidopingtietoisuutta sekä kasvattaa valmiutta tehdä eettisesti kestäviä valintoja urheilussa, aina lasten ja nuorten liikunnasta lähtien. Koulutustoiminnan tulee olla suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Näin pyritään ehkäisemään urheilijoiden dopinginkäyttöä. Toimintaa tuetaan yhteistyöllä urheilijoiden tukiverkostojen, lajiliittojen vaikuttajien sekä päätöksentekijöiden kanssa.

Liittojen tulee ottaa huomioon seurojen vahva osaaminen ja vaikutusmahdollisuudet kentällä tapahtuvassa toiminnassa. Seuroilla on tärkeä rooli puhtaaseen urheiluun ja reiluun peliin kasvatettaessa.

Suomen antidopingsäännöstössä vaaditaan kaikkia kansallisia lajiliittoja antamaan antidopingkoulutusta yhteistyössä ADT:n kanssa. Säännösten mukaan lajiliittojen tulee viestiä urheilijoille, heidän sidosryhmilleen ja muille urheilun parissa toimiville seuraavista teemoista:

- Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa
- Antidopingtoimijat ja antidopingtyön sisältö
- Antidopingsäännöt ja säännöstöihin sitoutuminen
- Dopingrikkomukset ja sen seuraamukset: terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset
- Dopingvalvonta, dopingtestaus ja testausprosessi
- Urheilijan ja heidän tukihenkilöidensä oikeudet ja velvollisuudet
- Erivapaus urheilijan lääkityksessä
- Ravintolisät urheilussa
- Dopingin haitta urheilun hengelle, maineelle ja reilun pelin toteutumiselle
- Urheilijan olinpaikkatiedot
- Urheilun etiikka ja reilu peli

Lajiliiton koulutustoiminnan päätehtävänä on järjestää antidopingkoulutusta eri kohderyhmille sekä liittää antidopingsisällöt osaksi ohjaaja- ja valmentajakoulutusta. Antidopingtyötä voidaan

tehdä myös tilaamalla ADT:n esittelypiste lajiiltoon tapahtumiin. Lajiliitto nimeää vastuuhenkilön, joka koordinoi liiton antidopingkoulutusta. On otettava huomioon, että säännöt ja käytännöt kehittyvät alati. Aktiivisella ja säännöllisellä koulutustyöllä urheilijoilla ja heidän sidosryhmillään on aina käytössään tuorein tieto. Lajiliiton antidopingohjelmassa tulee eritellä seuraavat kohdat:

Huippu-urheilijat ja huipulle pyrkivät nuoret urheilijat

Lajiliitto määrittelee, miten ja missä urheilijoita sekä nuoria urheilijoita koulutetaan antidopingsasioista. Huipulle tähtäävän urheilijan polku on kuvaus siitä, kuinka matka kohti maailman huippua tulisi lajissa rakentaa. Polku luo myös kuvaa eri vaiheissa olevien toimijoiden rooleista ja antaa päälinjat toiminnalle. Lajiliiton tulee pohtia, miten antidopingsasiat otetaan huomioon eri kehitysvaiheissa olevien urheilijoiden elämässä. Lajiliiton vastuulla on, että urheilijoilla on ajantasaiset tiedot ja että he tuntevat velvollisuutensa ja oikeutensa antidopingsasioissa.

Koulutus ja materiaalit suositellaan tilattaviksi ADT:lta. Koulutustoiminnan vastuuhenkilö voi olla esimerkiksi valmennus- tai koulutuspäällikkö. Koulutusta voidaan järjestää esimerkiksi urheilijoiden harjoitusleirillä.

Ohjaaja- ja valmentajakoulutus

Lajiliitto määrittelee ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen tasot (I-III), joilla antidopingkoulutusta järjestetään. Koulutuksessa otetaan huomioon lajin erityispiirteet. Koulutusten painotuksista voidaan sopia ADT:n koulutussuunnittelijan kanssa. Koulutusta tai lajiliittojen omien kouluttajien koulutusta tulee tilata ADT:lta säännöllisesti. Lajiliiton antidopingkouluttajien tulee käydä ADT:n kouluttajakoulutus, ja heillä on oikeus saada päivitetty materiaali käyttöön vuosittain. Lajiliitolla on velvollisuus toimittaa ADT:lle kouluttajiensa yhteystiedot vuoden alussa, tammikuun aikana, jotta ADT voi toimittaa

kouluttajille uudet koulutusmateriaalit. Mikäli lajiliitto käyttää muita kuin ADT:n kouluttajakoulutuksen käyneitä antidopingkouluttajia, tulee tästä olla erikseen yhteydessä ADT:n koulutussuunnittelijaan, että kaikki kouluttajat saadaan liitettyä ADT:n tiedonjakoverkostoon.

Muut kohderyhmät

Lajiliitto miettii muiden kohderyhmien (valmentajat, terveydenhuoltohenkilöstö, jäsen seurat ja muut tukihenkilöt) kouluttamista. Sopivia koulutustilaisuuksia voivat olla esimerkiksi valmentajapäivät, liittokokoukset tai seurapäivät.

Ajantasaisen tiedon levittämisen takaamiseksi suositellaan, että liitot käyttävät joko ADT:n kouluttajia tai ADT:n kouluttamia lajiliittojen kouluttajia.

ADT:n järjestämät tilaisuudet lajiliitoille

Lajiliiton nimeämä vastuuhenkilö osallistuu ADT:n järjestämiin koulutus- ja liittotilaisuuksiin.

Jaettavat materiaalit

ADT:n materiaaleja jaetaan kaikissa koulutus- tapahtumissa, joissa on ADT:n kouluttaja. Lajiliitto määrittelee lisäksi kohderyhmät, joille liitto toimittaa vuosittain Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -julkaisun sekä mahdollisesti muita ADT:n materiaaleja. ADT:n internetsivuilla on koulutusaineistoja, joita lajiliitto voi halutessaan käyttää.

KOULUTUS:

- Urheilijoilla ja urheilijoiden tukihenkilöillä on oikeus saada ajankohtaista tietoa antidopingsasioista.
- Lajiliitto on velvollinen järjestämään antidopingkoulutusta eri kohderyhmille.
- Lajiliitto kannustaa seuroja antidopingkoulutusten järjestämiseen.

VIESTINTÄ

Koko suomalaisen urheilun maine muodostuu kai- kista mielikuvista, joita eri kohderyhmillä on urhei- lusta. Urheilu tarjoaa hienoja myönteisiä kokemuksia, reilun pelin tekoja ja hyviä roolimalleja. On kaikkien urheilutoimijoiden yhteinen asia viedä eteenpäin puhtaan urheilun ja reilun pelin viestiä. Se kertoo yhteisestä arvostuksestamme urheilua kohtaan.

Viestinnän tavoitteena on kertoa, mitä lajiliitto tekee puhtaan urheilun puolesta. Viestintä on vahva keino ehkäistä mahdollisia dopingrikkomuk- sia. Pitkäjänteisellä ja yhtenevällä viestinnällä liitto ilmaisee kantansa vilppiin ja pystyy luomaan kielteisen asenteen niin dopingrikkomuksia kuin muuta epäeettistä toimintaa kohtaan. Lajiliiton tulee valita viestinnän vastuuhenkilö, joka osal- taan koordinoi antidopingviestintää lajiliitossaan.

Perusviesti ja kohderyhmät

Lajiliiton tulee miettiä perusviestinsä antidoping- työstä ja ottaa se osaksi viestintäänsä. Näin reilun ja puhtaan pelin asenne näkyy yhteneväisesti kaikessa liiton toiminnassa. Viestinnän tulee olla johdonmu- kaista, jotta kaikki toimijat saadaan sitoutettua puh- taan urheilun arvoihin. Samalla lajiliiton aktiivisuus ja osaaminen antidopingtyössä tulevat esille selkeästi. Kun esimerkiksi kirjoitetaan uutinen tai tiedote, joka ei sinällään koske dopingia, tekstissä voidaan nostaa esiin lajiliiton kanta reilusta pelistä.

Lajiliiton tulee miettiä viestintänsä kohderyh- mät ennakolta ja käyttää viestinnässään eri kana- via, jotta sanoma tavoittaa kohderyhmät mahdol- lisimman tehokkaasti. Hyviä kanavia, tilaisuuksia ja tapoja välittää viestiä voivat olla esimerkiksi:

- Lehti
- Internetsivut ja sosiaalinen media
- Tiedotteet
- Kokoukset ja muut tapaamiset
- Koulutukset
- Tiedotustilaisuudet
- Kilpailut ja leirit

ADT:n tiedotusmateriaalit

Lajiliitot voivat suunnitella omaa viestintämateri- aaliaan tai käyttää hyväkseen ADT:n valmiita teks- tejä ja tiedotteita. ADT:n tiedonjakoverkoston ja internetsivujen kautta lajiliitot saavat käyttöönsä antidopingmateriaalia. Aineisto on vapaasti käy- tettävissä, kunhan lähde mainitaan. Lisätietoja materiaalin käytöstä saa ADT:n viestintäpäälliköltä. ADT julkaisee neljä kertaa vuodessa liittotiedot- teen. Kiireellisistä asioista tiedotetaan sähkö- postitse. Lajiliiton tulee huolehtia, että oikeat henkilöt ovat postituslistalla ja saavat tarvittavan tiedon. Myös kutsut ADT:n lajiliittotilaisuuksiin tulevat sähköpostitse. Tilaisuuksia järjestetään muutaman kerran vuodessa, ja niissä käsitellään erilaisia ajankohtaisia antidopingaiheita. Liiton tulee huolehtia, että sitä edustaa lajiliittotilaisuus- dessa kulloinkin sopivin henkilö.

Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -luettelo

ADT viestii lajiliitoille vuosittain uudesta Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -julkaisusta. Laji- liitto on vastuussa tiedon välittämisestä eteen- päin omalle jäsenkunnalleen. Liittojen tulee myös huolehtia, että urheilijat, valmentajat ja muut liiton toimijat ovat tietoisia ADT:n internetsivuilla tule- vista luettelon päivityksistä. ADT:n internetsivuilla voi ilmoittautua maksutta postituslistalle. Listan jäsenet saavat Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa -luettelon päivitykset suoraan sähkö- postiinsa.

Kriisiviestintä

Hyvästä viestintätoiminnastaan huolimatta lajii- ton tulee olla varautunut kriiseihin ja niistä vies- timiseen. Liiton kannattaa laatia kriisiviestinnän suunnitelma, jossa määritellään vastuut ja toimin- tatavat esimerkiksi dopingrikkomuksen tapah- duttua. Hyvään kriisiviestintään kuuluu myös niin sanottujen heikkojen signaalien havainnointi eli mahdollisten nousevien teemojen huomaaminen

mahdollisimman aikaisin. Heikkoja signaaleja voi havainnoida esimerkiksi niin sosiaalisen median keskusteluja kuin perinteisen median uutisointia seuraamalla tai kuuntelemalla, mitä katsomoissa ja pukukopeissa puhutaan.

Yksi tärkeimmistä tehtävistä on valita kriisi- viestinnän vastuuhenkilö. Vastuuhenkilöön ote- taan yhteyttä kriisitilanteessa tai sen uhatessa. Vastuuhenkilö selvittää liiton johdon ja muiden asianosaisten kanssa kriisitilanteen. On tärkeää päättää, miten ja kuka reagoi kriisiin: lähetetäänkö esimerkiksi tiedote tai järjestetäänkö tiedotustilai- suus ja kuka kommentoi kriisiä tiedotusvälineille. Vastuuhenkilön tehtävänä on välittää tieto rea- goinnista ja asian kommentoijista lajiliiton omalle väelle ja tärkeille sidosryhmille. Tällöin kaikki tietä- vät, kenelle mahdolliset kyselyt tulee suunnata.

Dopingrikkomusepäilyyn liittyvän tulosten- käsittelymenettelyn yhteydessä ADT toimittaa asiaankuuluvat ilmoitukset ja selvityspyynnöt urheilijan lisäksi myös hänen lajiliitolleen, joko puheen- tai toiminnanjohtajalle. Asia saatetaan myös tiedoksi urheilijan kansainväliselle lajiliitolle sekä WADAlle.

Käsittelyn aikana tiedot ovat salassa pidettä- viä siihen asti, kunnes Valvontalautakunnan pää- töksen jälkeen lajiliitto on tehnyt asiassa lopulli- sen päätöksen ja on velvollinen sen julkistamaan tai mikäli dopingrikkomusväittämän kohteena oleva urheilija tai muu henkilö itse julkisesti vah-

vistaa mahdollisen rikkomusepäilyn. Tällöin myös liiton edustajat voivat kommentoida rikkomusta tai tarvittaessa järjestää tiedotustilaisuuden. Prosessin tarkka kuvaus on Suomen antidoping- säännöstö 2015:ssä.

Kriisiviestinnässä tulee toimia nopeasti, avoi- mesti ja rehellisesti. Asiaa on turha paisutella, mutta tosiasiat tulee esittää. Kriisiviestinnässä tulee muistaa urheilijan oikeusturva. Suomen antidopingsäännöstössä on määritelty doping- rikkomuksen käsittelyprosessi ja sen eri vaihei- den vastuut, velvollisuudet ja oikeudet. Urheilijan oikeusturvan kannalta erityisen tärkeää on ottaa huomioon, missä vaiheessa liitolla on oikeus ja velvollisuus tiedottaa asiasta.

Tiedotteessa tai tiedotustilaisuudessa tulee vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä?
- Missä?
- Milloin?
- Miten?
- Mitkä ovat seuraukset?

ADT auttaa aina tarvittaessa kriisiviestinnässä dopingrikkomusten yhteydessä. ADT:n asiantunti- jat ovat käytettävissä niin tiedotetta laadittaessa kuin tiedotustilaisuutta suunniteltaessa ja sen toteuttamisessa.

VIESTINTÄ:

- Lajiliitto huolehtii dopingvalvontaa koskevien tietojen välittämisestä toimijoilleen aktiivisesti ja välittömästi.
- Lajiliitto edistää toiminnallaan puhtaan urheilun hengen toteutumista ja kannustaa näin toimijoitaan reilun pelin sanansaattajiksi.
- Lajiliitolla on kriisiviestintäsuunnitelma, ja siinä on käsitelty kriisiviestintä dopingtapauksen ja -epäilyn yhteydessä.

DOPINGVALVONTA

Suomen antidopingsäännösten perusteella ADT:lla ja muilla antidopingorganisaatioilla on oikeus tehdä dopingtestejä urheilijoille, jotka ovat urheilujärjestöjen tai muiden yhteisöjen säännösten perusteella tai sopimuksella sitoutuneet antidopingsäännöstöön. Periaatteessa kaikki urheilijat, jotka osallistuvat järjestäytyneeseen urheilu- ja kilpailutoimintaan, ovat dopingvalvonnan piirissä. Pääasiassa testaustoiminta keskittyy eri lajien huippu-urheilijoihin.

Dopingtestaus

ADT vastaa dopingvalvonnasta Suomessa. Dopingtestejä teettävät urheilijoille Suomessa ADT, Maailman Antidopingtoimisto (WADA) ja kansainväliset lajiliitot. Testien käytännön suorittamisesta Suomessa vastaa useimmiten ADT:n valtuuttama testiryhmä, kansainvälisissä kilpailuissa kansainvälisen lajiliiton edustajan alaisuudessa.

Dopingtestejä tehdään sekä kilpailuissa että kilpailujen ulkopuolella. Testit suoritetaan ennalta ilmoittamatta niin sanottuina yllätystesteinä. Näin toimitaan myös kilpailutapahtumien yhteydessä, lukuun ottamatta kansainvälisiä arvokilpailuja, joissa esimerkiksi kansainvälisen lajiliiton säännöt määräävät dopingtestien tekemisestä.

Kilpailujen järjestäjä on velvollinen tekemään mahdolliseksi dopingtestien sääntöjen mukaisen suorittamisen kilpailujen yhteydessä. Käytännössä järjestäjien on hyvä jo ennalta varautua (mahdollisesti) suoritettaviin dopingtesteihin.

Suomessa järjestettävissä kansainvälisissä kilpailuissa testauksesta ja tulosten käsittelystä vastaa kansainvälinen lajiliitto. Testauksen toteutuksesta vastaa kilpailunjärjestäjä kansainvälisen lajiliiton määräämällä tavalla yhdessä testausta toteuttavan antidopingorganisaation kanssa. Yleensä Suomessa testauksen toteuttaa ADT. Mikäli kilpailunjärjestäjä ei toteuta dopingtestausta, ADT voi kansainvälisen lajiliiton tai WADAn

hyväksynnällä tehdä dopingtestejä kyseisessä kilpailussa.

Kansallisen lajiliiton tulee sopia kansainvälisten kilpailuiden dopingtestauksen järjestämisestä ja kulujen maksamisesta kansainvälisen lajiliiton kanssa jo kilpailusopimusta tehdessään.

Kansallisen lajiliiton tai kilpailuorganisaation tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä ADT:n toimistoon, jotta sopimus suoritettavista dopingtesteistä ja tarvittavat valmistelut voidaan hoitaa asianmukaisesti.

ADT laskuttaa testauksesta aiheutuvat kustannukset kilpailunjärjestäjältä tai kansainväliseltä lajiliitolta tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Lajiliiton ja kilpailunjärjestäjän pitää tukea toisiaan käytännön testaustoiminnassa sekä mahdollisissa ongelmatilanteissa. Lajiliitolla on velvollisuus tiedottaa kilpailunjärjestäjiä testauskäytännöistä ja niihin liittyvistä velvoitteista. Kilpailunjärjestäjä puolestaan on velvollinen järjestämään asianmukaiset dopingtestitilat. Lisäksi sen pitää tarvittaessa järjestää pyydetty määrä täysi-ikäisiä saattajia dopingtestiryhmälle sekä toimittaa tiedot, jotka helpottavat testauksen kulkua, kuten kilpailujen osallistujalistat ja lopputulokset.

Lisätietoja kilpailun järjestäjän velvoitteista on ADT:n internetsivuilla.

Kansallinen lajiliitto voi tilata kilpailun ulkopuolisia testejä tai kilpailutestejä ADT:lta. ADT päättää, ketä testataan ja milloin. Testejä tilataan ADT:n testauspäälliköltä.

Joissakin lajeissa vaaditaan ennätyksen (Suomen ennätys, Euroopan ennätys, maailmanennätys) tehneeltä urheilijalta negatiivinen dopingnäyte, jotta ennätys voidaan virallisesti hyväksyä. Ennätyksen tehtyään urheilijan tulee itse huolehtia dopingtestiin menosta lajin sääntöjen edellyttämällä tavalla. Kilpailunjärjestäjän on hyvä varmistaa ennalta ADT:n toimistolta, että dopingtestaaja on tavoitettavissa mahdol-

lista ennätystestiä varten. Lisätietoja urheilija saa omasta lajiliitostaan. Lajiliiton tehtävänä on informoida sekä kilpailunjärjestäjiä että urheilijoitaan lajeista, joissa ennätyksen vahvistamiseksi vaaditaan dopingtesti. Ennätystestien kuluista vastaa joko lajiliitto tai urheilija itse lajiliiton sääntöjen mukaisesti.

Testauspooli

Kansallisilla urheilujärjestöillä on velvollisuus toimia yhteistyössä ADT:n kanssa ADT:n testauspoolin luomisessa, ylläpitämisessä sekä urheilijoiden tiedottamisessa heitä koskevista velvoitteista. Kansallisen urheilujärjestön velvollisuus on ilmoittaa ADT:lle testauspooliurheilijoiden kriteerit täyttävien urheilijoiden nimet ja yhteystiedot.

ADT tarkistaa ja päivittää testauspooliaan säännöllisesti. ADT:lla on oikeus päättää testauspooliin nimettävistä urheilijoista. ADT:lla on oikeus siirtää kansalliselle lajiliitolle testauspooliin liittyviä velvollisuuksia voimassa olevan WADAn Kansainvälisen testausstandardin mukaisesti.

Testauspoolijärjestelmä on tärkeä osa antidopingtyötä. Testauspoolin olinpaikkatietojärjestelmän ansiosta urheilijoita voidaan testata ennalta tiedottamatta kilpailujen ulkopuolella milloin ja missä tahansa.

Testauspoolijärjestelmä edellyttää urheilijoilta, lajiliitoilta ja ADT:lta hyvää yhteistyötä, jotta urheilijoiden olinpaikkatiedot pysyvät ajan tasalla. Lajiliiton tulee ilmoittaa ADT:lle yhteyshenkilö, joka vastaa liiton urheilijoiden olinpaikkatietoihin liittyvistä kysymyksistä. Liiton tiedotusvastuullisen yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot ilmoitetaan ADT:n testauskoordinaattorille joka vuosi tammi-kuun aikana sekä välittömästi, jos yhteyshenkilö muuttuu vuoden kuluessa.

Lajiliiton tulee toimittaa ADT:lle välittömästi ja ilman erillistä pyyntöä kaikista maajoukkue-ryhmistä ja -valinnoista seuraavat tiedot:

- **Urheilijoista: nimet, syntymäajat, yhteystiedot**
- **Koti- ja ulkomaanleireistä: osallistujalistat, majoitus- ja harjoituspaikat, leiriaikataulut**
- **Kilpailutiedot**
- **Tiedot maajoukkueiden muista mahdollisista kokoontumisista ja tapaamisista**
- **Tiedot kansainvälisen lajiliiton rekisteröityyn testauspooliin kuuluvista urheilijoista.**

Lajiliiton tulee ilmoittaa tietojen muutoksista ADT:lle osoitteeseen testauspooli@antidoping.fi.

ADT seuraa liittojen ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä, ja sillä on velvollisuus raportoida toistuvista laiminlyönneistä opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Lajiliiton tulee myös tarvittaessa osaltaan huolehtia testauspooliin kuuluvien urheilijoiden ja seurajoukkueiden olinpaikkatietojen ilmoittamisesta ADT:lle. Mikäli seurajoukkueet laiminlyövät velvoitteensa joukkueitietojen ilmoittamisessa, tulee lajiliiton rangaista joukkueita. Lisäksi lajiliiton tulee huolehtia testauspooliin kuuluvien urheilijoiden ja joukkueiden koulutuksesta sekä viestinnästä yhdessä ADT:n kanssa.

Erivapaudet

Mikäli urheilijan sairauden hoito vaatii jonkin urheilussa kielletyn lääkeaineen tai menetelmän käyttöä, hoidolle voidaan hakea erivapautta. Erivapausmenettely voi tehdä mahdolliseksi kyseisen kielletyn hoitomuodon käytön.

ADT:n lajikohtaisen tasomäärittelyn piiriin kuuluvien urheilijoiden tulee hakea erivapautta Kansainvälisen erivapausstandardin ja ADT:n ohjeiden mukaisesti ennakkoon. ADT:n erivapauspäätös koskee kansallisen tason urheilijaa ja kansallisen tason kilpailuja Suomessa. Lajikohtaisen tasomäärityksen ulkopuolella olevien urheilijoiden kohdalla ADT tarkistaa jälkikäteen (mahdollisen dopingtestin jälkeen), että kiellettyjen aineiden ja menetelmien luettelossa olevien aineiden käytölle on lääke-

tieteellinen peruste. Tämän osoittamiseksi urheilijan tulee hakea erivapautta jälkikäteen. Tasomääritys on nähtävillä ADT:n internetsivuilla. Urheilijoita voi opastaa käyttämään Erkkä-erivapauskonetta, joka sisältää myös tasomäärityksen.

Kansainvälisen tason sekä kansainvälisiin kilpailuihin osallistuvien urheilijoiden erivapauksista vastaa kansainvälinen lajiliitto, riippumatta urheilijan iästä tai kansallisesta tasosta. Lajiliiton velvollisuutena on olla tietoinen kansainvälisen tason urheilijoiden ja kansainvälisiin kilpailuihin osallistuvien urheilijoiden erivapausmenettelystä. Lajiliitto nimeää yhteyshenkilön, joka ohjeistaa urheilijoita kansallisten ja kansainvälisten erivapauksien hakemiseen liittyvissä asioissa.

Dopingrikkomukset

Suomen antidopingsäännöstössä 2015 ja Maailman antidopingsäännöstössä 2015 dopingrikkomuksista määrättävät seuraamukset ovat kovempia kuin aiemmissa säännöissä. Seuraamusten pituudet vaihtelevat tapauksesta riippuen. Tämä vaatii seuraamuksia käsitteleviltä tahoilta huomattavaa asiantuntemusta ja harkintaa.

Dopingrikkomuksia koskeva käsittely ja päätösvalta on jaettu kahteen osaan. ADT:n yleiskokouksen nimeämä, itsenäistä päätösvaltaa käyttävä Valvontalautakunta tutkii ja tekee päätöksen siitä, onko säännönmukainen dopingrikkomus tapahtunut vai ei.

Jos Valvontalautakunta päättää, että kyseessä on dopingrikkomus, sen on annettava perusteltu kirjallinen lausunto seuraamuksesta, joka tästä rikkomuksesta olisi voimassa olevan antidopingsäännösten perusteella määrättävä. Kansallinen lajiliitto tekee päätöksen määrättävästä seuraamuksesta ja tiedottaa sen julkisesti antidopingsäännösten määrä-

ysten mukaisesti. Joidenkin lajien osalta kansainvälisen lajiliiton säännöt vaativat, että dopingrikkomusta koskeva päätös on vahvistettava kansainvälisen lajiliiton päätöksellä.

Jos kansainvälinen urheilujärjestö on todennut suomalaisen urheilijan tai muun henkilön tehneen dopingrikkomuksen, mutta on siirtänyt asian käsittelyn suomalaiselle, tähän säännöstöön sidotulle urheilujärjestölle, viimeksi mainitun järjestön on viivytyksettä ilmoitettava ADT:lle asian käsittelyn siirtämisestä noudattaen ADT:n vahvistamaa yleistä ohjeistusta.

ADT käsittelee saamassaan ilmoituksessa tarkoitettua asiaa noudattaen soveltuvin osin tämän säännösten määräyksiä.

Suomen antidopingsäännöstö sisältää myös mahdollisuuden arvioida seuraamuksen määräämisessä dopingrikkomukseen syyllistyneen henkilön tuottamusta tai laiminlyöntiä. Tällä perusteella toimintakiellon pituutta voidaan lyhentää tai pidentää.

Suomen antidopingsäännösten perustuviin päätöksiin haetaan ensisijaisesti muutosta Urheilun oikeusturvalautakunnalta. Kansainvälisten lajiliittojen päätöksiin haetaan muutosta niiden säännösten edellyttämällä tavalla.

Koska Suomen antidopingsäännösten mukaan lajiliitto tekee lopullisen päätöksen dopingrikkomuksen seuraamuksesta, sen tulee tiedottaa urheilijoilleen, heidän tukihenkilöilleen sekä päätöksentekoaikojen keskeiset säännösten sisällöt, dopingrikkomukset, niiden seuraamukset sekä päätöksentekomenettely.

Tiedon urheilijan tai muun henkilön mahdollisesta toimintakiellosta saa pyydettyä ADT:lta.

MUU ANTIDOPINGTYÖ

Antidopingtyötä voi tehdä monella tavalla ja tasolla. Lajiliiton antidopingohjelmaan tulee kirjata esimerkiksi erilaiset luottamustoimet niin kansallisissa kuin kansainvälisissä organisaatioissa.

ADT on luonut Puhtaasti paras -ohjelman (www.puhtaastiparas.fi) auttamaan lajiliittoja antidopingtyössä. Puhtaasti paras -ohjelma edistää puhdasta urheilua herättämällä avointa keskustelua dopingista. Ohjelman ensisijaisena tavoitteena on sitouttaa nykyiset aktiivurheilijat tukihenkilöineen puhtaaseen urheiluun sekä kannustaa nuoria urheilijoita puhtaaseen ja eettisesti kestävään urheiluun. Ohjelman tavoitteena

on lisäksi herättää keskustelua urheilun eettisistä kysymyksistä ja näin edistää myönteistä kuvaa urheilusta.

Ohjelman avulla liitot voivat viestiä myönteisesti. Ohjelma antaa monia vaihtoehtoja. Liitto voi pyytää maksuttoman antidopingtyön esittelypisteen tapahtumaansa ja järjestää tapahtumassa luentoja tai antidopingtietoiskuja. Lajiliitto voi myös julkaista Viestikapula-blogin tekstejä tai ohjelman uutisia omissa viestintäkanavissaan. Yhdessä ADT:n kanssa voidaan suunnitella oheistapahtumia, joissa eri lajien urheilijat tai urheilupäättäjät ottavat leikkimielisesti toisistaan mittaa vaikka erilaisissa viestitempauksissa.

SEURANTA JA VASTUUHENKILÖT

Puhtaaseen urheiluun sitoutuminen on tietoinen päätös. Se näkyy kaikessa toiminnassa ja kaikissa toimijoissa. Laadukas ja tavoitteellinen antidopingtyö on pitkäjänteistä, avointa, luovaa ja näkyvää.

Antidopingohjelma tarvitsee julkisuutta, jotta siitä on hyötyä. Ohjelman tulee olla kaikkien liiton toimijoiden helposti saatavilla. ADT julkaisee liittojen antidopingohjelmia internetsivuillaan. Lajiliiton tulee myös miettiä, miten eri toimijatahot otetaan huomioon ohjelmassa ja sitoutetaan noudattamaan ohjelmaa. Liiton tulee nimetä antidopingohjelmasta vastaava henkilö, joka valvoo ohjelman toteutumista, seurantaa ja päivittämistä.

Ohjelmasta tulee viestiä aktiivisesti, jotta sen toimenpiteet toteutuvat. Käytännön toimenpiteet voidaan kirjata vuotuisen toimintasuunnitelmaan. Lajiliiton hallituksen tulee arvioida vuosittain ohjelman toteutumista ja kirjata tehdyt toimenpiteet vuosikertomukseen.

Antidopingohjelma tulee päivittää tarvittaessa. Tarvittavien henkilöiden tulee olla mukana päivitystyössä, ja uusi ohjelma tulee hyväksyttäväksi esimerkiksi liiton hallituksessa. ADT auttaa suunnitteluvaiheessa sekä julkaisee valmiit ohjelmat internetsivuillaan. Päivitystyössä kannattaa laittaa hyvät toimintatavat kiertoon ja lukea muiden lajiliittojen antidopingohjelmia.

SEURANTA JA VASTUUHENKILÖT:

- Lajiliitto nimeää antidopingohjelman vastuuhenkilön.
- Lajiliitto julkaisee antidopingohjelmansa omilla internetsivuillaan sekä toimittaa ohjelman julkaistavaksi ADT:n internetsivuilla.
- Lajiliitto kirjaa antidopingtehtävät toimintasuunnitelmaansa sekä raportoi toteutumasta vuosi- tai toimintakertomuksessaan.

LOPUKSI

Tässä ohjeistossa on mainittu muutamia tapoja tehdä antidopingtyötä. Jokainen liitto valitsee itse lajilleen sopivat toimintatavat. Puhdasta urheilua

voi tehdä usealla tyyllillä. ADT auttaa ja tukee lajiliittoja antidopingohjelmien ideoinnissa, suunnittelussa ja toteutuksessa.

DOPINGVALVONTA:

- Lajiliitto toimii yhteistyössä ADT:n kanssa dopingvalvonnan toteuttamisessa, esimerkiksi tarvittavien tietojen toimittamisessa ja kilpailujärjestäjien tiedottamisessa heidän velvotteistaan.
- Lajiliiton velvollisuutena on olla tietoinen sekä kansallisen että kansainvälisen tason urheilijoiden erivapausmenettelystä.
- Lajiliitto tekee ADT:n kanssa yhteistyötä dopingrikkomusten selvittämisessä.

Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry
Radiokatu 20
00240 Helsinki
info@antidoping.fi
www.antidoping.fi
puh: (09) 3481 2020
faksi: (09) 148 5195